

SLOVENSKÁ ŠTATISTIKA a DEMOGRAFIA

SLOVAK STATISTICS
and DEMOGRAPHY

1/2017

ročník/volume 27

Recenzovaný vedecký časopis so zameraním na prezentáciu moderných štatistických a demografických metód a postupov.

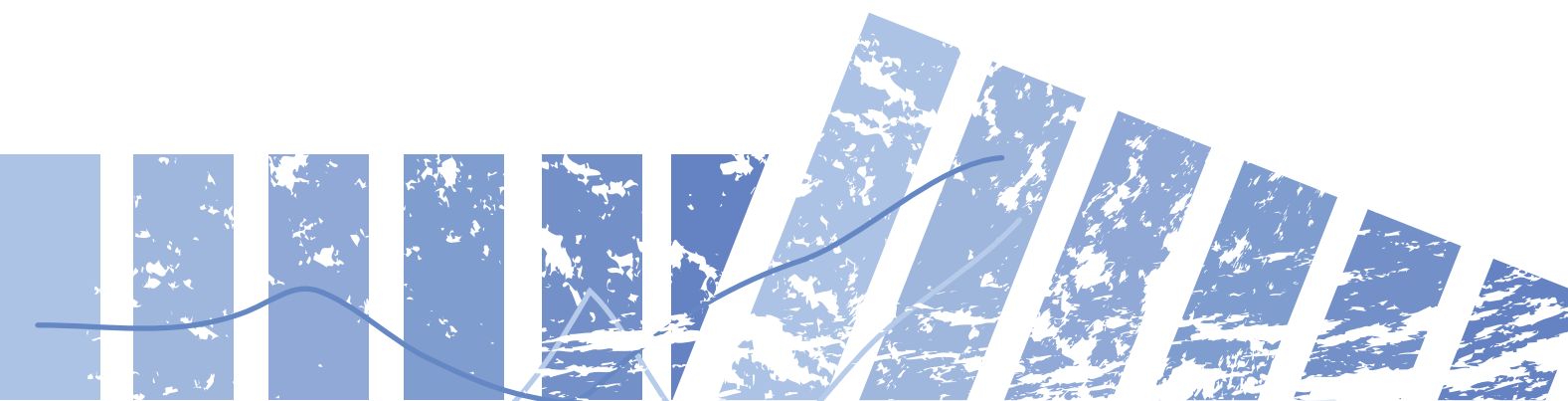
Scientific peer-reviewed journal focusing on the presentation of modern statistical and demographic methods and procedures.

Článok/Article: 10

Typ článku/Type of article: informatívny článok/informative article

Strany/Pages: 73 – 76

Dátum vydania/Publication date: 15. január 2017/January 15, 2017

Informatívny článok/Informative article

DOMÁCNOSTI NA SLOVENSKU NAJVIAC MÍŇAJÚ NA POTRAVINY, BÝVANIE A DOPRAVU

SLOVAK HOUSEHOLDS SPEND THE MOST ON FOOD, HOUSING AND TRANSPORTATION

Štatistické údaje o príjmoch a výdavkoch domácností patria medzi najžiadanejšie produkty Štatistického úradu SR. Využívajú sa na stanovovanie životného minima¹ a svojou univerzálnosťou neustále priťahujú pozornosť odbornej, vedeckej i laickej verejnosti.

Doteraz posledné úplné zisťovanie o príjmoch, výdavkoch a spotrebe súkromných hospodáriacich domácností v roku 2015 bolo výnimočné tým, že sa uskutočnilo v referenčnom roku zberu údajov pre Eurostat a prvýkrát v novom dizajne, ktorý štatistiku rodinných účtov v Slovenskej republike priblížil európskym trendom. Rok 2016 bol rokom spracovania výsledkov z tohto zisťovania. Zapojilo sa doň 4 785 domácností,² ktoré poskytli údaje o príjmoch, výdavkoch, spotrebe a zložení. Domácnosti tvorilo 12 053 osôb (5 523 mužov a 6 530 žien) s priemerným vekom 42,47 roka. Najstaršou osobou v súbore bola 97-ročná žena.

Každá domácnosť zaradená do zisťovania mala svojho prednostu,³ osobu na čele domácnosti. Išlo spravidla o člena domácnosti, ktorý finančne najviac prispieval do spoločného rozpočtu. V domácnostiach zapojených do zisťovania boli prednostami prevažne muži (2 761 prednostov, 2 024 prednostiek). Priemerný vek všetkých prednostov domácností dosiahol 54,23 roka. Najstaršou osobou na čele domácnosti bola 96-ročná žena.

Z výsledkov zisťovania vyplýva, že súkromné hospodáriace domácnosti na Slovensku sú priemerne trojčlenné (2,93 člena). Priemerný ročný čistý peňažný príjem⁴ na jedného člena domácnosti predstavoval 5 073,96 eura, čisté peňažné výdavky⁵ dosiahli 4 254,42 eura za rok. Rozdiel medzi čistými peňažnými príjmami a čistými peňažnými výdavkami bol 819,54 eura na osobu a rok. Túto priemernú sumu možno považovať za čiastku, ktorú sa domácnosti podarilo usporiť ročne na jedného člena.

¹ Povinnosť poskytovať informácie o vývoji čistých peňažných príjmov súkromných domácností za prvý štvrtrok bežného roka Štatistickému úradu SR ukladá zákon č. 601/2003 Z. z. o životnom minime.

² Výber domácností zaradených do zisťovania sa uskutočnil na základe údajov zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011 tak, aby reprezentoval celú populáciu SR.

³ Charakteristiky prednostu sa využívajú pri klasifikácii a analýze informácií o domácnosti a prezentovaní výsledkov.

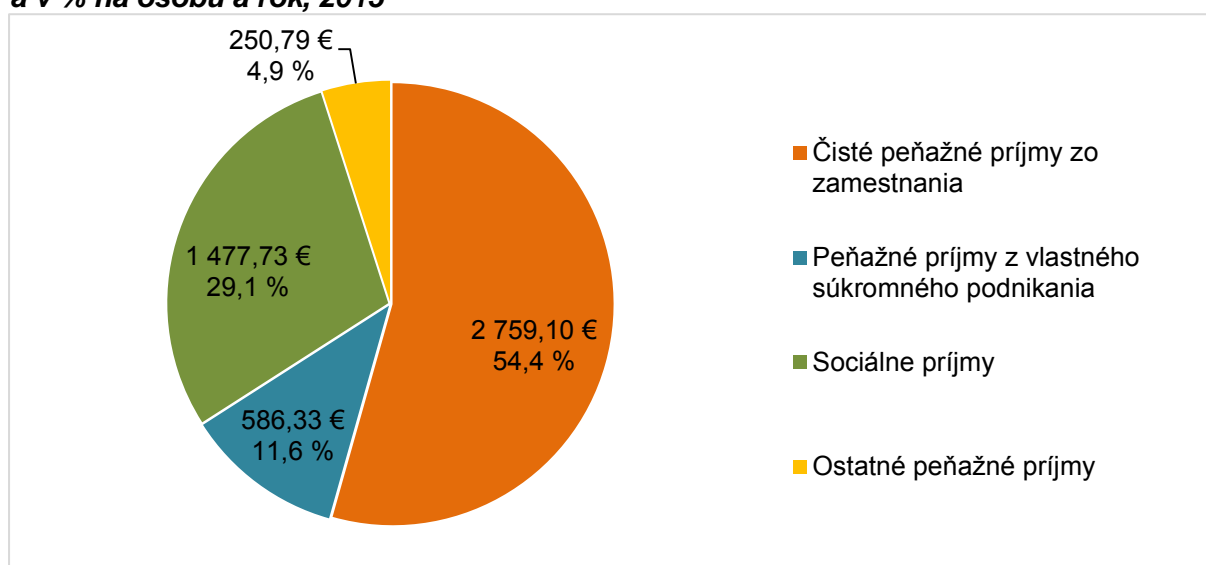
⁴ Čistý peňažný príjem predstavuje peňažný príjem po odpočítaní daní z príjmov a povinných príspevkov do Sociálnej poisťovne a zdravotným poisťovniam z hrubého peňažného príjmu.

⁵ Čisté peňažné výdavky predstavujú peňažné výdavky po odpočítaní daní z príjmov a povinných príspevkov do Sociálnej poisťovne a zdravotným poisťovniam z hrubého peňažného príjmu. Čisté peňažné výdavky tvoria spotrebné výdavky a ostatné čisté výdavky.

Najväčší podiel na čistých peňažných príjmoch domácností dosiahli príjmy zo zamestnania; tvorili viac ako polovicu (54,4 %) zo všetkých čistých peňažných príjmov domácností v SR. Nasledovali sociálne príjmy (29,1 %), peňažné príjmy z vlastného súkromného podnikania vyčlenené pre potreby domácnosti (11,6 %) a ostatné peňažné príjmy (4,9 %).

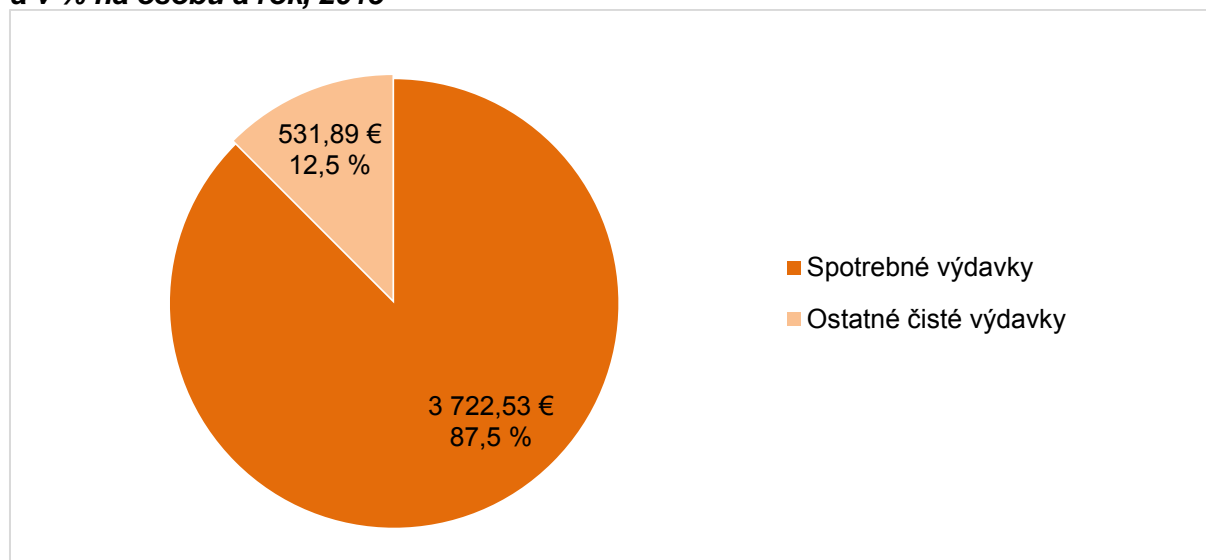
Najväčší podiel na celkových čistých peňažných výdavkoch domácností mali spotrebné výdavky, t. j. výdavky domácností za tovary a služby. Predstavovali až 87,5 % z celkových čistých peňažných výdavkov. Zvyšok tvorili ostatné čisté výdavky, t. j. dane (okrem dane z príjmov), platby iným domácnostiam, splátky hypoték a pôžičiek, výdavky na kúpu majetku, súkromné podnikanie a inde nezahrnuté výdavky.

Graf č. 1: Čisté peňažné príjmy súkromných hospodáriacich domácností v eurách a v % na osobu a rok, 2015

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR, štatistika rodinných účtov

Graf č. 2: Čisté peňažné výdavky súkromných hospodáriacich domácností v eurách a v % na osobu a rok, 2015

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR, štatistika rodinných účtov

Spotrebné výdavky predstavujú dlhodobu najvyššiu výdavkovú položku domácností.⁶ Z ročných čistých peňažných príjmov každého člena domácnosti odkrojili priemerne 3 722,53 eura. Viac ako polovicu z nich tvorili výdavky za potraviny, bývanie a dopravu (55,8 %).

Na potraviny a nealkoholické nápoje vynaložila domácnosť na jedného člena viac ako 800 eur (807,77) za rok, t. j. 21,7 % z celkových spotrebných výdavkov. Išlo zároveň o najvyššiu výdavkovú položku z celkových spotrebných výdavkov. Druhou najvyššou výdavkovou položkou domácností boli výdavky za bývanie, vodu, elektrinu, plyn a iné palivá. Domácnosti na ne použili ročne na jedného člena priemerne 802,15 eura, čiže len o 5,62 eura menej ako na potraviny a nealkoholické nápoje. Tieto výdavky tvorili 21,5 % z celkových spotrebných výdavkov. Tretie najvyššie boli výdavky domácností za tovary a služby spojené s dopravou (nákup a prevádzka dopravných prostriedkov, dopravné služby). Táto položka stála domácnosť ročne priemerne 470,45 eura na osobu. Nasledovali výdavky za rozličné tovary a služby, napr. na osobnú starostlivosť, osobné predmety, výdavky za sociálne služby, komerčné poistenie, finančné služby a pod. Domácnosť na ne vynaložila ročne priemerne 291,45 eura na osobu (7,8 % z celkových spotrebných výdavkov domácností). Podrobný prehľad spotrebných výdavkov domácností poskytuje tabuľka č. 1 a znázorňuje graf č. 3.

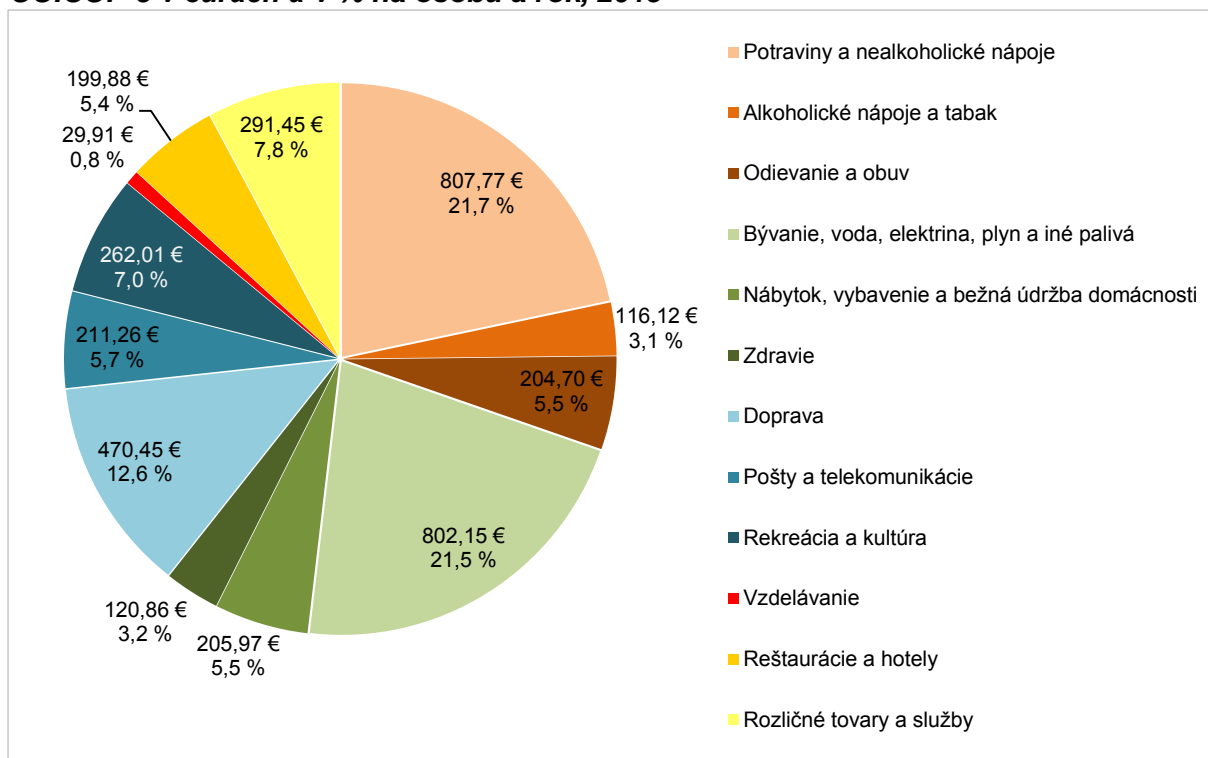
Tabuľka č. 1: Spotrebné výdavky súkromných hospodáriacich domácností podľa klasifikácie COICOP-5 usporiadané podľa výšky výdavkov v eurách a v % na osobu a rok, 2015

Ukazovateľ	EUR	%
Spotrebné výdavky	3 722,53	100,0
v tom		
potraviny a nealkoholické nápoje	807,77	21,7
bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá	802,15	21,5
doprava	470,45	12,6
rozličné tovary a služby	291,45	7,8
rekreácia a kultúra	262,01	7,0
pošta a telekomunikácie	211,26	5,7
nábytok, vybavenie a bežná údržba domácnosti	205,97	5,5
odievanie a obuv	204,70	5,5
reštaurácie a hotely	199,88	5,4
zdravie	120,86	3,2
alkoholické nápoje a tabak	116,12	3,1
vzdelávanie	29,91	0,8

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR, štatistika rodinných účtov

⁶ Štatistika rodinných účtov využíva na triedenie výdavkov medzinárodnú klasifikáciu individuálnej spotreby podľa účelu použitia COICOP. V roku 2015 bola v zisťovaní použitá nová klasifikácia COICOP-5.

Graf č. 3: Spotrebné výdavky súkromných hospodáriacich domácností podľa odborov COICOP-5 v eurách a v % na osobu a rok, 2015

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR, štatistika rodinných účtov

Podrobné údaje o peňažných a naturálnych príjmoch a výdavkoch domácností získané zo štatistického zisťovania o príjmoch a výdavkoch domácností v roku 2015 obsahuje elektronická publikácia *Príjmy, výdavky a spotreba súkromných domácností SR*. Zaujímavosť ju nájdete na internetovej stránke Štatistického úradu SR www.statistics.sk v časti s názvom *Produkty*.

Mgr. JANKA FILLOVÁ

Autorka pracuje v odbore štatistiky životnej úrovne obyvateľstva sekcie sociálnych štatistík a demografie Štatistického úradu SR.